§ 154
Esitys Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelmasta 2012-2018, osa B, infrarakentaminen

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelman 2012-2018 laatiminen on ollut tärkeää ympäristöasioiden edistämisen näkökulmasta. Työssä on koottu kattavasti yhteen sekä kansallisia että Helsingin kaupungin linjauksia, muutostekijöitä ja strategioita, jotka muodostavat taustan ekologisesti kestävän infrarakentamisen toimenpideohjelmalle.

Elinkaarivaiheittain kaavoituksesta ja esisuunnittelusta ylläpitoon saakka jaotellussa toimenpideohjelmassa nimetään vastuu- ja yhteistyötahot, asetetaan aikataulutavoitteet sekä otetaan kantaa resurssitarpeisiin toimenpidekohtaisesti. Tämä vahvistaa ja tukee kaupungin toiminnassa jo entuudestaan järjestelmällisesti edistettyä kestävää kehitystä ja auttaa yhteisen toiminnan suunnittelussa ja resurssien varaamisessa usean vuoden aikajänteellä.

Ohjelmassa ehdotettujen keinojen toteuttamisen haastavuus ja resurssitarpeet on kuvattu kolmeportaisella asteikolla A, B ja C. Näistä A-luokkaan kuuluvat tehtävät ovat hoidettavissa tavanomaisten työtehtävien ohella, mutta B ja C edellyttävät resurssien osoittamista keinon suorittamiseksi. Toimenpiteiden listalle nimetyistä, vuosille 2012-2014 aikataulutetuista tehtävistä suurin osa on arvioitu kuuluvan luokkaan B. Useissa näissä toimenpiteissä myös HKL on nimettynä toimijana joko vastuu- tai yhteistyötahona.

HKL-liikelaitoksen johtokunta katsoo, että kaikkien esitettyjen toimenpiteiden suorittaminen asetetuissa aikataulutavoitteissa ei ole mahdollista HKL:n nykyisillä henkilöstöresursseilla. HKL ottaa tälläkin hetkellä huomioon ympäristöasiat henkilöstön koulutuksessa ja pyrkii motivoimaan henkilöstöä käytännön ympäristötyöhön niin pysäkkien ja ratojen rakentamisen ja rakennuttamisen kuin kunnossapidon tehtävissä. Osa ekologisen infrarakentamisen ohjelman toimenpiteistä voidaankin hoitaa nykyisiä toimintamenetelmiä kehittämällä ja tehostamalla.

Esittelijä

yksikön johtaja
Juha Saarikoski

Lisätiedot

Anna-Maija From, projektipäällikkö, puhelin: 310 64745
anna-maija.from(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelma 2012-2018, osa B, infrarakentaminen, lausuntoversio 17.5.2011

Päätösehdotus

Liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunta päättänee antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelman 2012-2018 laatiminen on ollut tärkeää ympäristöasioiden edistämisen näkökulmasta. Työssä on koottu kattavasti yhteen sekä kansallisia että Helsingin kaupungin linjauksia, muutostekijöitä ja strategioita, jotka muodostavat taustan ekologisesti kestävän infrarakentamisen toimenpideohjelmalle.

Elinkaarivaiheittain kaavoituksesta ja esisuunnittelusta ylläpitoon saakka jaotellussa toimenpideohjelmassa nimetään vastuu- ja yhteistyötahot, asetetaan aikataulutavoitteet sekä otetaan kantaa resurssitarpeisiin toimenpidekohtaisesti. Tämä vahvistaa ja tukee kaupungin toiminnassa jo entuudestaan järjestelmällisesti edistettyä kestävää kehitystä ja auttaa yhteisen toiminnan suunnittelussa ja resurssien varaamisessa usean vuoden aikajänteellä.

Ohjelmassa ehdotettujen keinojen toteuttamisen haastavuus ja resurssitarpeet on kuvattu kolmeportaisella asteikolla A, B ja C. Näistä A-luokkaan kuuluvat tehtävät ovat hoidettavissa tavanomaisten työtehtävien ohella, mutta B ja C edellyttävät resurssien osoittamista keinon suorittamiseksi. Toimenpiteiden listalle nimetyistä, vuosille 2012-2014 aikataulutetuista tehtävistä suurin osa on arvioitu kuuluvan luokkaan B. Useissa näissä toimenpiteissä myös HKL on nimettynä toimijana joko vastuu- tai yhteistyötahona.

HKL-liikelaitoksen johtokunta katsoo, että kaikkien esitettyjen toimenpiteiden suorittaminen asetetuissa aikataulutavoitteissa ei ole mahdollista HKL:n nykyisillä henkilöstöresursseilla. HKL ottaa tälläkin hetkellä huomioon ympäristöasiat henkilöstön koulutuksessa ja pyrkii motivoimaan henkilöstöä käytännön ympäristötyöhön niin pysäkkien ja ratojen rakentamisen ja rakennuttamisen kuin kunnossapidon tehtävissä. Osa ekologisen infrarakentamisen ohjelman toimenpiteistä

voidaankin hoitaa nykyisiä toimintamenetelmiä kehittämällä ja tehostamalla.

Esittelijä

Hallintokeskus on pyytänyt 20.10.2011 mennessä johtokunnalta lausunnon Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman 2012-2018 infrarakentamista koskevasta osasta.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelma on yksi Helsingin ekologisen kestävyyden ohjelman (HEKO) tavoitteista ja toimenpiteistä, jotka kaupunginhallitus on 16.5.2005 hyväksynyt ohjeellisina noudatettaviksi. Nyt lausunnolla olevan infrarakentamisen ohjelman tavoitteena on olla konkreettinen työkalu ekologisesti kestävän rakentamisen edistämiseen. Ohjelma on laadittu HKR-Rakennuttajan toimesta vuonna 2010 yhteistyössä kaupungin virastojen ja Helsingin Energian, Helen Sähköverkko Oy:n, HSY Veden, Helsingin Sataman ja HKL:n kanssa.

Yhteiskunnan muutoksen mukana on jatkuvasti tarkistettava toimintatapoja ja tavoitteita. Globaali ilmastonmuutos ja ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtäävät toimet konkretisoituvat mm. energiatehokkuuden parantamisena ja päästöjen vähentämisenä. Helsingissä on, kansainvälisten energiatehokkuussopimusten ja energian säästämiseen tähtäävien EU-hankkeiden lisäksi, tehty selvityksiä ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja kehitetty hiilijalanjälkilaskureita sekä osallistuttu pääkaupunkiseudun ilmastostrategiatyöhön.

Helsingin ekologisen infrarakentamisen ohjelmassa määritellään kaupungin käytettävissä olevat keinot ja mahdollisuudet ekologisesti kestävän infrarakentamisen edistämiseen sekä selvitetään eri toimijatahojen roolit ja vastuut infrastruktuurin rakentamisen koko elinkaaren aikana. Ohjelma koostuu kolmesta osasta:

- A-osassa esitellään Helsingin ekologisen rakentamisen ohjelman taustat ja ohjelman sisältöön vaikuttavat tekijät
- B-osassa esitellään toimenpideohjelma kuuteen elinkaaren päävaiheeseen jaettuna (kaavoitus ja esisuunnittelu, suunnittelu, rakentaminen, vastaanotto, takuuaika ja ylläpito)
- C-osaan on koottu nykytila-analyysin tulokset ekologisten näkökohtien huomioon ottamisesta sekä Helsingin kaupungin että sen virastojen toiminnan kautta.

Ekologisen infrarakentamisen ohjelma on laadittu vuosille 2012-2018 siten, että ohjelman väliarviointi suoritetaan vuonna 2014.

Esittelijä

yksikön johtaja
Juha Saarikoski

Lisätiedot

Anna-Maija From, projektipäällikkö, puhelin: 310 64745
anna-maija.from(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelma 2012-2018, osa B, infrarakentaminen, lausuntoversio 17.5.2011

Päätöshistoria

Teknisen palvelun lautakunta 08.09.2011 § 168

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Teknisen palvelun lautakunta päätti antaa esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Antero Taipale, yksikönjohtaja, puhelin: 310 39810
antero.taipale(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 23.08.2011 § 264

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman osa B, eli infrarakentamisen osa, on laadittu perusteellisesti ja se kattaa infrarakentamisen elinkaaren eri osien kattavan tarkastelun. Sen valmistelussa on ollut mukana useita virastoja, joille on myös määritelty toimenpiteitä ohjelman toteuttamisessa.

Ohjelmaluonnos jatkaa ekologisesti kestävän toimitilarakentamisen ohjelman linjoilla. Sen linjaukset ovat valmisteilla olevan kaupungin ympäristöpolitiikan luonnoksen linjausten mukaisia ja konkretisoivat niitä infrarakentamisen osalta. Ohjelman voi myös nähdä osana

kuuden suuren kaupungin kaupunginjohtajien ilmastoverkoston aloitteen "Energiaviisaan rakentamisen tiekartta" toteuttamista.

Ohjelmaluonnos sisältää yhteensä 18 tavoitetta, joista jokaisen alla on listattu lukuisia toimenpiteitä. Tavoitteiden ja toimenpiteiden runsas määrä tekee ohjelmasta raskaslukuisen ja vaikeasti lähestyttävän. Sen tavoitteista tulisikin nostaa esiin ohjelman kärkihankkeet ja -tavoitteet, jotka ovat ohjelmakokonaisuuden kannalta keskeisimmät ja vaikuttavimmat. Esimerkiksi Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelman 2008-2016 toimenpiteiden täytäntöönpanoa tehostettiin valitsemalla kymmenen strategisesti tärkeintä kärkihanketta.

Ohjelmassa esitetyt tavoitteet ovat luonteeltaan varsin yleistasoisia ja osittain turhan epämääräisiä. Ohjelmaa terävöittäisi, jos edes joitakin tavoitteita asetettaisiin määrällisiksi tavoitteiksi. Esimerkiksi tavoitteena voisi olla tietty määrä infrahankkeita, joissa tehtäisi elinkaari- ja/tai hiilijalanjäljen arvio. Myös kaupungin infrarakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiselle voitaisi asettaa määrällinen tavoite, joka perustuisi kaupungin ilmastotavoitteisiin ja esiselvitykseen HKR:n vaikutuksista ilmastonmuutokseen.

Ohjelman taloudellisia vaikutuksia on arvioitu kolmeen luokkaan sen mukaisesti, kuinka suuri resurssitarve kullakin toimenpiteellä on arvioitu olevan. Tämän lisäksi olisi tarpeen arvioida ohjelman toteuttamisen taloudellisia hyötyjä. Esimerkiksi maamassojen välivarastoinnin ja loppusijoituksen paremmalla ohjauksella on arvioitu olevan kaupungille jopa miljoonien eurojen säästöpotentiaali. Myös energiatehokkaan kaluston hankinnalla ja käytöllä voidaan saada aikaan merkittäviä säästöjä vähentyneinä polttoainekustannuksina. Mikäli ohjelmaan valitaan kärkihankkeita, ennen kaikkea niiden taloudellisia vaikutuksia tuliisi arvioida.

Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin materiaali-, kalusto- ja palveluhankintoihin on kunnianhimoinen ja kannatettava tavoite. Se on myös linjassa kaupunginhallituksen hyväksymän hankintastrategian kanssa. Sen toteuttamisessa olisi luonnoksessa mainittujen tahojen (HKR, Stara, HKL) lisäksi hyödyllistä tehdä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa myös hankintakeskuksen ja ympäristökeskuksen kanssa.

Ohjelmaluonnoksessa on kohtia, jotka korostavat ympäristöasioiden yhteyttä rakentajan ja rakennuttajan laadunhallintaan. Esimerkiksi kohdat 7.3 (Lisätään rakentamisessa ja vastaanotossa suoritettavaa toimintavaatimusten ja laadun seurantaa) sekä 8.5 (Lisätään takuuaikana suoritettavaa toimintavaatimusten ja laadun seurantaa) ovat tällaisia, ja ne voisi tässä ohjelmassa esittää tiiviimmin kytkemällä

näiden asioiden edistäminen nimenomaan rakentajien ja rakennuttajien toiminta- ja laatujärjestelmien soveltamiseen myös ympäristöasioissa. Lisäksi rakentajien ja rakennuttajien ympäristöjohtamisen edistäminen tulisi näkyä ohjelmassa selkeämmin.

Ohjelman rakennetta selkeyttäisi, jos osa A (Ohjelman taustat) muutettaisiin lyhyeksi johdannoksi ja kansallisten ja kaupungin linjausten tarkempi esittely siirrettäisi liitemateriaaliksi.

Ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelman luonnos on perusteellisesti laadittu ja sisältää oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Ympäristölautakunnan mielestä ohjelman toimeenpanoa kuitenkin helpottaisi, jos nimettäisiin ohjelman kärkihankkeet ja -tavoitteet tai muulla tavoin priorisoitaisiin sen sisältöä.

Määrällisten tavoitteiden asettaminen lisäisi ohjelman konkreettisuutta ja seurannan havainnollisuutta. Toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arvioinnissa olisi tarpeen arvioida myös taloudellisia hyötyjä, ei pelkkiä kustannuksia. Ohjelman toteuttamisessa keskeistä on myös sen integroiminen infrarakentamisen toimijoiden olemassa olevaan ohjaukseen ja johtamiseen. Ympäristö- ja laatujärjestelmien hyödyntäminen on tässä työssä keskeistä.

Esittelijä

ympäristötutkimuspäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: +358 9 310 31606
markus.lukin(a)hel.fi